

Dakle, odvajanje kapitala, zemljišne rente i rada za radnika je smrtonosno.

Najniži i jedino neophodan iznos za nadnicu jest izdržavanje radnika za vrijeme rada, i to toliko da može prehraniti svoju porodicu i da ne izumre radnička rasa. Prema Smitu, obična nadnica je najniža nadnica koja obezbeđuje simple humanite(4)[I], naime životinjsku egzistenciju.

Potražnja za ljudima nužno regulira proizvodnju ljudi kao i svake druge robe. Ako je ponuda mnogo veća od potražnje, jedan dio radnika pada na nivo prosjaka ili umire od gladi. Egzistencija radnika svedena je, dakle, na uvjet egzistencije svake druge robe. Radnik je postao roba i za njega je sreća ako nadje kupca. A potražnja, od koje zavisi radnikov život, zavisi od raspoloženja bogataša i kapitalista. Ako kvantitet ponude nadmaši(5) potražnju, jedan od dijelova koji konstituiraju cijenu - profit, zemljišna renta, nadnica - plaćen je ispod cijene, dakle, (jedan) dio ovih odredjenja izmiče toj primjeni, i tako tržišna cijena gravitira (prema) prirodnoj cijeni kao centralnoj tački. Ali,

1. ako je radniku najteže da pri velikoj podjeli rada svome radu dade drugi pravac,
2. pri svome potčinjenom položaju u odnosu prema kapitalistu štetu trpi prije svega radnik.

Pri gravitiranju tržišne cijene prema prirodnoj cijeni radnik, dakle, gubi najviše i bezuvjetno. I upravo sposobnost kapitalista da svome kapitalu dade drugi pravac ostavlja bez kruha radnika koji je ograničen na odredjenu granu rada ili ga prisiljava da se pokori svim zahtjevima toga kapitalista.

Slučajna i iznenadna kolebanja tržišne cijene manje pogadjaju zemljišnu rentu nego dio cijene koji se razdvaja na profit i nadnicu, ali manje profit nego nadnicu. Na jednu nadnicu koja se povećava dolazi obično jedna koja ostaje stalna i jedna koja pada.

Radnik ne mora nužno zaraditi sa zaradom kapitalista, ali nužno s njim gubi. Tako radnik ne zaradjuje kad kapitalist tvorničkom ili trgovačkom tajnom, monopolom ili povoljnim položajem svoga komada zemlje drži tržišnu cijenu iznad prirodne cijene.

Nadalje: cijene rada mnogo su konstantnije od cijena sredstava za život. One su često u obrnutom odnosu. U godini skupoće nadnica se smanjuje zbog smanjenja potražnje za radom, s povišuje zbog povišenja